

شهر له عیراق : چ داها توویهک بو کوردهکان ؟

وهرگیتران و ناماده کردنی : خهسره و پیربال

راپورتی ریکخراوی کیشه نیودهوله تیهکان : (International crisis Group)

ریکخراوی کیشه نیودهوله تیهکان، ریکخراویکی نازاده له بهلژیکا ئوفیسی سه رهکی خوئی له شاری (بروکسل) دا ههیه، به لام له ههندیك پایتهختی سه رهکی ولاتانی نه وروپا و نهامریکاش باره گای خوئی ههیه، دیاره نهام ریکخراوه سالانه راپورتی خوئی بلاوده کاته وه ده ربارهی کیشه و گرفته سیاسی و مروقاهیه تیهکانی جیهان، راپورتهکانیان به شیوهیهکی زور لیها توو و دروست ناماده کراون، وه رولیکی گرینگیان ههیه، بو تیگه یشتنی کیشهکان و یارمه تیدانی نیوهنده سیاسی هکان .

لگه ل دهستیپیکدی - شهری نازادی عیراق -، نهام ریکخراوه بهرواری ۲۰۰۳/۳/۱۹ ئوفیسی روزههلاتی ناوهراست راپورتی ژماره ۱۰-۲۰۰۳ به زمانی ئینگلیزی بلاوکردوته وه به ناو نیشانی : (شهر له عیراق : چ داها توویهک بو کوردهکان ؟)

War In Iraq: What's Next For The Kurds ?

دیاره، نهام پیشنیارو ناموزگاریانه له لایان ریکخراوی ناوبراو بو یارمه تیدانی لایانه په یوه ستدارهکانی کیشهی عیراقد ناماده کراوه، بو نه وهی ههتا بکریت دهسهلات به سه ر گرفته سیاسی و مروییهکانی نهام شهره دا بگریت و ناوچه که و میلله تانی عیراق، به تایبه تی میلله تی کورد بپاریزی، وه نهام راپورته شیان تایبه ته به چاره نووسی میلله تی کورد له باشووری کوردستاندا .

لهام راپورته دا ریکخراوی ناوبراو به شیوهیهکی چروپر، باس له کیشهی عیراق و میلله تانی عیراق دهکات، راپورته که له چوار به شدا پیکهاتوه :

- کوردهکان له ژیر سیبه ری به عسدا
- تورکیا - کارتی تورکمانهکان
- پیشهاتهکان (چاره سه ر)
- مه سه له ی که رکوک

دیاره پاش شیکردنه وهی هه ریه که لهام بابه تانه ی سه ره وه، له کوتاییدا ریکخراوی ناوبراو، ناموزگاری و تیبینی خوئیان بو هه ریه کی که له لایانهکانی کیشهی عیراق و لایانه په یوه نیدار هکانی نهام مه سه له یه، وه کوو : حکومتی هه ریمی کوردستان (پارتی دیموکراتی کوردستان و یه کییتی نیشتمانی کوردستان و هیزه کوردیهکانی تر) و تورکیا و نهامریکا و کومه لگای نیودهوله تی و ریکخراوی نه ته وه یه کگرتوه کان، تیبینی و پیشنیاری په سه ندی خوئیانی پیشکه ش کردوون

نیمه لیرده ته نها نه و پیشنیارو تیبینیانه ی ریکخراوی ناوبراو ده خینه پیش چاوان، به لام خویندنه وه ته واوی راپورته که که بریتی یه له (۴۰) لاپه ریه، ده خینه نه ستوی خویندنه ران.

ناموزگاری و پیشنیار بو ولاته یه کگرتوهکانی نهامریکا :

۱- به زووترین کات، سوپای ئەمریکا له ناوچهکانی باکووری عێراق بۆ پارێزگاریکردنی میلیهتی کورد له هەر ههلمهتیک و هێرشیک سوپای عێراقی، ههروهها بۆ ئەوهی بێبیته بهریهستیک له نیوان هیزه کوردیهکان و سوپای تورکیا، بۆ ئەوهی هیچ گرفتیک و پیکدادانیان له نیواندا دروست نهبیته.

۲- زۆر بهباشی پرونبکریتهوه، بۆ حکومهتی ههڕیمی کوردستان، ههروهها چهکدارانی ههریهکه له پارتهی دیموکراتی کوردستان و یهکییتی نیشتمانی کوردستان، ئاگاداری نهوبن، که هیچ پێشنیارو کرداریکی سیاسی و عهسکهریان نهبیته، وه لهههمووشیان گرینگتر ئهوهیه که به هیچ هویهک و بیانویهکهوه، هیزهکانیان نهئیرنه ناو شارهکانی (کهرکوک و موسل) بۆ ئەوهی کوردهکان هیچ بیانویهکه نهدهنه تورکیا بۆ ئاردنی سوپای خوێ بۆ ناوچهکه

۳- سوپای ئەمریکا بهشداری بهرپوهبردنی کامپهکانی پهناههندهی سهرسنووری عێراق بکهن، بۆ ئەوهی خهڵکی عێراق له مهترسی بپاریزن.

۴- دهبیته سوپای تورکیا، هیزهکانی خوێ له ناوچهی باکووری عێراق بکیشیتهوه ناو تورکیا کاتیکی سوپای ئەمریکا دهسهلاتی تهواوی بهسهر ههموو خاکی عێراقدا گرت، بهرپوهبهرایهتیهکی خوێ لهوی دامهزرا.

۵- ئەو کاتهی هیزهکانی ئەمریکا له شاری موسل و کهرکوکدا جیگیربوون، دهبیته داوکی له خهڵکی سیقیل بکهن، رێگربن له تولهکردنهوهی گروپه جیا جیاکانی شارهکان، ئەمن و ئاسایش و ملک و سامانی خهڵکی شارهکان بپاریزن، وه وهکوو بهرپوهبهریکی شارهکان بمانهوه، ههتاوهکوو هیزیک بیلایانی نیودهولهتی شوینیان دهگریتهوه بۆ نمونه : هیزی ریکخراوی نیودهولهتی، گروپی پارێزگارانێ ئاشتی نیودهولهتی.

(UN Forces- Peace Keeping mission) .

۶- ههتاوهکوو بهشیوهیهکی فهرمیی و دهستووری مافی کوردهکان بپاریزین، لایانه کوردیهکان دلتیا بکرینهوه و یارمهتی بدرین، ههتاوهکوو پرۆسهی گۆرانکاریه سیاسیهکان تهواو دهبیته له عێراقدا.
ئامۆژگاری و پێشنیار بۆ تورکیا :

۱- دهبیته ئۆپیراسیونه عهسکهریهکانی سوپای تورکیا له ناوچهکانی باکووری عێراق، زۆر کوورت و سنوورداری و ئاشکرابن، له ناوچه سنووریهکان بن، بۆ پارێزگاریکردن له خهڵکانی ههلاتوو و پهناههندهکان، ئەوانه له بهرهکانی شهپهوه بهروه ناوچهکانی سنووری باکووردا دهروون.

۲- ههركاتیک باکووری عێراق كهوته ژیر كۆنترۆلی سوپای ئەمریکا، دهبیته تورکیا سوپا و هیزهکانی خوێ بکیشیتهوه، وه ئەرکی ئەمریکایه هاوکاری میلیهتی عێراق بکات بۆ دامهزاندنی دهسهلاتیک نیو.

۳- ئەوهی پهیوهندی به سنووری تورکیا بیته لهگهڵ عێراقدا: دهبیته هاوکاریکردنی تورکیا بۆ مهسهلهی - پهناههندهکان - بهم شیوهیه بیته :

- (هاوکاری تورکیا بهشیوهیهکی راستهوخو لهگهڵ سوپای ئەمریکا و ریکخراوه نیودهولهتیهکان بیته بۆ یارمهتیدانی پهناههندهکان، له ناو کهمپهکانیشدا ههڕ پیکهوه بن، سنووری خوشیان کراوه بهیئنهوه بهرامبهر ههموو پهناههندهکانی عێراق، له کامپهکانی سنووردا یارمهتیان بدریت، یارمهتی ریکخراوی نهتهویهکگرتووهکانی - کومیساری پهناههنده نیودهولهتیهکان بدات، لهکاتیکی هیرش و تهوژمی پهناههندهکان زۆر بوون بۆ ناو خاکی تورکیا) .

